

121A-16-1 X

DET DANSKE SPEJDERKORPS

LEJRSAMLING
HINDSGAVL 1919

KØBENHAVN
TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (IVAR JANTZEN)
1919

SPEJDERNES SANG.

Jeg elsker de grønne Lunde
med Tonernes vuggende Fald;
jeg elsker de blanke Sunde
med Sejlernes Tusindtal.

Jeg elsker hver Dal, hver Banke,
med Kornets bølgende Flugt,
hvor flittige Hænder sanke
af Arbejdets gyldne Frugt.

Jeg elsker de brede Sletter
i Sollysets Sommerpragt,
i Vinterens Stjærnenætter
bag Snetæppets Juledragt.

Mig fryder din Ros, din Ære,
mig knuger din Sorg, dit Savn;
hver Glans, hver Plet vil jeg bære
som falder paa Danmarks Navn.

Thi du er mig Fader og Moder,
— saa synges fra Strand til Strand —
Langt mer end Søster og Broder,
thi du er mit Fædreland.

Forstummed hver Røst i Skoven,
og falmed hver gylden Frugt,
faldt Nat over Mark og Voven, —
jeg fandt det dog lige smukt.

Om alle de Drømme bristed,
du har fra din Ungdom drømt,
om Trængsel og Nød du fristed, —
jeg elsker dig dobbelt ømt.

Men end er der Sang i Skoven,
højt bølger det røde Flag;
end er der en Gud foroven,
der raader for Danmarks Sag!

Johannes Helms.

DET DANSKE SPEJDERKORPS LEJRSAMLING

HINDSGAVL 16.—26. JULI 1919.

Hindsgavls Ejer: Hofjægermester **Fønss.**

Stævnets Præsident.

Grosserer Chr. Holm, Formand for Korpsraadet.

Lejrkomit .

Ritmester C. Lembcke, Kaptajn Otto Schmidt, Kaptajn Gustav Spanding, Kaptajn T. Gredsted, Redaktør Asmus Diemer, Skoleinspektør V. Rosent, Reservelæge Kaj Kjer, Ingeniør Ove Holm, Adjunkt Kl. Vedel.

Lokalkomité — Middelfart.

Tømmerhandler Andreas P. Hansen, Formand; Købmand Einar Thiedemann; Forpagter Ehnhuus; Overretssagfører Hj. Jensen.

Lejrledelse.

Ritmester C. Lembcke.

Ledelse i København

Indkvartering og Omvisning af de svenske og norske Spejdere
Ledelse af Afrejsen fra København

Kaptajn P. Ernst Andresen.

Attach  svenske og norske Kaptajn Briand de Cr vecoeur.
Spejdertrop

Lejrkommandoen

Indre Tjeneste
Fordeling Lejrplads
Lejrmateriel
Lejrforn denheder
Transporter i Lejren

Kaptajn Otto Schmidt

Intendanturen

Forplejning
Post
Lejrbank
Transporter til og fra Lejren
Lejrregnskab

Kaptajn G. Spanding

Sporten i Lejren

Idr tskonkurrencer
Terr nlege
Opvisninger

Kaptajn T. Gredsted

Udflugter fra Lejren

Overlærer N. J. Nielsen

Ledelse Lejrbaal

cand. mag. Sven V. Knudsen

Lejravis

Redaktør: Finn Weiergang

Lægetjenesten i Lejren { Læge Kaj Kjer, Lejrlæge
Læge Viggo With
stud. med. T. Feddersen
stud. med. Chr. Foged

Lejrreceptionen { Modtagelse og Indkvar-
tering af Raadsmed-
lemmer og Gæster } Skoleinspektør Viggo Ro-
sent

Attaché Gæsterne { Assistance og Vejled-
ning Pressen, Raads-
medlemmerne og Gæ-
sterne } Redaktør Asmus Diemer

Lejrmessen M. O. Illum Jespersen

Stævnets Dommere.

Overdommer:

Oberstløjtnant Buhl.

Dommere:

Major Ebbe Lieberath,
norsk Tropsfører Victor Carlsen,
Løjtnant Arne Højme,
cand. mag. Carl Andersen,
Premierløjtnant Fürstenow.

De i Lejren deltagende fremmede Spejder- afdelinger.

Den svenske Spejdertrop:

Major Ebbe Lieberath, Spejderchef.
Niels Sundin, Afd.chef.
Ragnar Normann, Afd.chef.
Pontus Lønberg, Afd.chef,
samt 53 Spejdere.

Den norske Spejdertrop:

Overlærer S. Kristensen, Tropsraadsfor-
mand.
Victor Carlsen, Tropsfører.
Peder Bergeroik, Tropsfører.
Sverre Sannes, Tropsfører.
Johs. Skoge, Assistent.
samt 46 Spejdere.

OVERSIGT

over

Troppenes Deltagelse i Lejren og dens
Konkurrencer.

Division	Trop	Fører	Styrke	Deltagelse i Konkur- rence (mrk. ×)			
				I	II	III	
København . .	3. Østerbro	Schjellerup	14				
	4. —	F. Heiberg-Jørgensen	37	×	×	×	
	5. —	Prmlt. Jessen	22	×	×	×	
	1. By	Thingsted	15	×		×	
	2. —	A. Pedersen	36				
	5. —	Knud Jensen	17	×	×	×	
	Vedels egne	Torben Salicath	34	×	×	×	
	1. Nørrebro	Chr. Reinhard	37	×	×	×	
	1. Vesterbro	Tage Carstensen	35	×	×	×	
	2. —	Højland-Christensen	28	×	×	×	
	4. —	Langermann-Nielsen	17				
	2. Frederiksberg	G. Bjørløw	18	×	×	×	
	Hellerup . . .	1. Hellerup	Sv. E. Jensen	31	×	×	×
		2. —	Carl Willerup	20	×	×	×
	3. —	Sv. V. Knudsen	36	×	×	×	
Kbhvn. Amt .	1. Charlottenl.	Holst og Johansen	27	×	×	×	
	1. Gentofte	Bøgebjerg	18				
	1. Ordrup	J. Ulrich. Friis Møller	22				
At overføre . .			464	13	12	13	

Division	Trop	Fører	Styrke	Deltagelse i Konkur- rence (mrk. ×)		
				I	II	III
Overført . .			464	13	12	13
Frederiksborg	1. Helsinge	Fred. Rasmussen	15			
	Helsingør Kol.	K. Paludan	30			× ¹⁾
Vestsjælland .	1. Lillerød	Fritz Hansen	8			
	1. Vedbæk	Høhling	14			
	1. Korsør	Aksel V. Nielsen	12			
	1. Slagelse	Løjtnant E. Dyré	17			
	1. Skelskør	A. Petersen	23			
	1. Sorø	Louis Geertsen	10			
Sydsjælland .	1. Køge	J. Høg-Jensen	20	×		
	Lolland-Falst.	O. Bornebusch	5			
Fyen.	1. Branderslev	Tortzen	27	×		
	1. Mariibo	Eskild B. Helme	3			
	1. Nysted	O. Bornebusch	6			
	1. Saxkøbing	Strarup	9			
	2. —	A. Wulf	20			
	1. Stubbekøbing	Rye-Clausen	5			
	Udenf. Troppen.					
	1. Assens		10	×	×	
	1. Bogense	Fr. Maaré	19			
	1. Faaborg	Anders Rosent	36	×	×	×
	Odense Kolonne	E. Blach	57			×
	1. Svendborg	Laurits Egebjerg	45	×	×	×
	1. Thurø					
At overføre . .			855	17	16	17

¹⁾ Hors de concours.

Division	Trop	Fører	Styrke	Deltagelse i Konkur- rence (mrk. ×)		
				I	II	III
		Overført . .	855	17	16	17
Nørrejske . .	1. Aalborg	V. Foss-Petersen	16			
	1. Hjørring	Joseph Johannesen	20	×	×	×
	1. Hobro	Ingvard Rose	22	×	×	×
	1. Nykøbing M.	Chr. Lund Poulsen	8			
Midtjyske . . .	Randers Kol.	Chr. Ottosen	44			
	1. Viborg	Aage Dahl	12			
	1. Aarhus	Sv. Udsen	48	×	×	×
	2. —	Malling-Jacobsen	27	×	×	×
	3. —	Jørgen Bøje	52	×	×	×
	1. Ebeltoft	Helge Schou	8			
	1. Herning	Chr. Worsgaard	12	×	×	×
	1. Hinnerup	R. Halfdan-Nielsen	13	×	×	×
	1. Horsens	K. Raackmann	47	×	×	×
	1. Hornslet	Martin Madsen	12	×	×	×
	1. Hovedgaard	Løjtnant Bennedsen	14	×	×	×
	Sydjyske . . .	1. Grenaa	Bjørn Hartz	24	×	×
1. Silkeborg		Dalhoff Larsen	37	×	×	×
1. Skanderborg		C. Andersen	9			
1. Esbjerg		M. G. Jensen	14			
1. Fredericia		Trepka Rasmussen	17	×	×	×
1. Kolding		Henning Kyster	21	×	×	×
1. Ribe		Chr. Agerbech	14	×	×	×
Bornholm . . . Sønderjylland Udenl. Spejd..	1. Nexø		4			
			50			
	Sverrig Norge	Major Lieberath Tropsf. Carlsen	57 50			
ialt . .			1507	32	31	32

FORORD.

Det er i Aar 10 Somre siden de første Spejderpatruljer oprettedes her i Landet, og 6 Aar siden det danske Spejderkorps for første Gang søgte at samle alle sine Afdelinger til en fælles Lejrsamling.

I de 10 Aar, der er gaaet, har vi faaet fast Grund under Fødderne. Vi ved nu — hvad vi ikke vidste dengang — hvorledes Arbejdet skal ledes og organiseres. Vi kan noget mere end da vi i 1913 mødtes ved Kalø, vi er blevet betydelig flere i Antal, og vi har haft den Glæde, at den store Offentlighed efterhaanden ser baade med Sympathi og Forstaaelse paa vort Arbejde.

Den Opgave, vi har budt os selv ved denne Lejlighed, er da ogsaa en betydelig større, end da vi sidste Gang mødtes.

Lejren talte den Gang 600 Spejdere, den tæller nu 1500, og de Konkurrencer og øvrige Foretagender, vi søger gennemført ved denne Lejlighed, stiller betydelig større Krav baade til Spejdernes rent sportslige Ydeevne og deres rutinemæssige Lejrfærdighed, end der ved tidligere Lejligheder er stillet til dem. Vi skal da ogsaa afholde os fra at udtale

nogen Formodning om, hvor godt eller hvor daarligt vore Afdelinger vil formaa at løfte de Opgaver, der bliver stillet dem i Lejren. Vi vil faa det at se. Men Resultatet er for saa vidt ikke det, det kommer an paa. Det danske Spejderkorps ser først og fremmest sin Opgave deri, at opstille for sine Afdelinger nogle Maal, de kan være tjent med at gaa efter, og det ønsker ikke paa nogen Maade, at de skal kunne komme sovende til disse — og hvordan det end gaar, skulde denne Korpslejrsmøling give Troppene et tydeligt Begreb om, hvorledes de bør anlægge og lede deres eget Sommerlejrsliv, saaledes at der er noget ved det baade sportsligt og med Hensyn til aandeligt Udbytte og Rekreation.

Det siger sig selv, at en Tropslejr paa 50 Mand eller mindre er i langt højere Grad egnet til at fremme den Enkeltmandsuddannelse, som Spejdersporten er, men har man som vore Spejdere i 5 Aar arbejdet med saadanne Lejre, kan det kun være fornøjeligt og lærerigt for en Gangs Skyld at komme sammen med »de andre« i større Tal, at se, hvad de kan og vise dem, hvor vidt man selv er naaet.

Iøvrigt er der i Lejren gjort alt for at Troppene kan indrette sig fuldstændig, som naar de er paa deres egen Boldgade (i den Udstrækning dette lader sig gøre under større Forhold).

Hver Trop i Lejren medfører sit eget Lejrmateriel, sine egne Telte, Kogegrej, Spader m. m. Den

faar anvist sin særlige Lejrplads, hvor den kan slaa sine Telte op og indrette sig, som den vil. I Lejren findes Brændseloplag, Vand og Depot, hvorfra der daglig udleveres Troppene Forsyninger in natura — saa maa de selv om at tilberede disse. Om ikke andet, saa er Lejren og den præcise Gennemførelse af det for denne opstillede Program i høj Grad en Prøve paa de enkelte Troppes rent lejrsmæssige Færdighed.

Det danske Spejderkorps har haft den Glæde, at en svensk Spejdertrop under selve den svenske Spejderchef, Major Ebbe Lieberath, og en norsk Spejdertrop under Ledelse af Tropsfører Carlsen deltager i Lejren. Den norske Trop ledsages desuden af Formanden for sit Tropsraad Hr. Overlærer Kristensen, Haugesund.

Endvidere deltager, takket være Sønderjysk Fonds beredvillige Hjælp, 50 sønderjyske Spejdere.

Lejrpladsen ved Hindsgavl er med den største Beredvillighed stillet til Korpsets Raadighed af Hofjægermester Føns, Ejeren af Hindsgavl, og det danske Spejderkorps skylder endvidere Forpagter Ehnhuus og Lokalkomiteen i Middelfart en Tak for deres elskværdige Imødekommenhed og for den aktive Støtte, de har været Korpset under Forberedelserne. Uden disse Støtter vilde Gennemførelsen af Lejrsmølingen have været en Umulighed.

C. Lembcke.

PROGRAM.

Den 12. Juli.

Lejrkommandoen oprettes. Odense Kolonnen ankommer til Hindsgavl og paabegynder Lejrens Etablering.

Den 14. Juli.

De udenlandske Spejdere ankommer til København og er Københavns-Divisionens Gæster — Rosenborg, Glyptotheket og Zoologisk Have forevises.

Den 16. Juli.

I Løbet af Dagen: Ankomst til Lejren. Troppene melder sig straks ved Ankomsten til Lejrkommandoen, der anviser Lejrplads m. m. Lejrene etableres og Tropskonkurrencen begynder. Troppene medbringer selv Tørkostforplejning for denne Dag.

Kl. 4 Em. Middagsrationer for $16/7$ udleveres.

Kl. 9 Em. Instruktion — Divisionschefer, Tropsførere og Assisterenter.

Kl. 10 Em. Retræte.

Den 17. Juli.

Kl. 6 Fm. Reveille.

Kl. 6—7. Badning. Morgengymnastik.

Kl. 7—8³⁰. Morgenmad, Toilette, Rengøring af

Lejr.

Kl. 8. Flaget hejses.

Kl. 8³⁰. Morgenandagt.

Kl. 9. Udlevering af Forplejning til $18/7$ Kl. 9 Fm.

Kl. 9—12. Indretning af Lejr.

Kl. Fm. Konference med Spejderradsmedlemmerne.

Kl. 12—3 Em. Middag og Hvil.

Kl. 3—6. Indretning af Lejr. Instruktion af Idrætsdeltagerne.

Kl. 6—8³⁰. Aftensmad — Hvil — Flaget tages.

Kl. 8³⁰—10. Lejrbaal.

Kl. 10. Retræte.

Den 18. Juli.

Kl. 6—9 Fm. som $17/7$.

Kl. 9—12. Spejderolympiade.

Kl. 12—3 Em. som $17/7$.

Kl. 3—6. Tropskonkurrence.

Kl. 6—8³⁰ som $17/7$.

Kl. 8³⁰—10. Lejrbaal.

Kl. 10. Retræte.

Den 19. Juli.

som $18/7$.

Den 20. Juli.

- Kl. 6—9 Fm. som $17/7$.
 Kl. 9—12 Fm. Generalprøve paa Opvisning.
 Kl. 12—3 Em. som $17/7$.
 Kl. 3—6. Opvisning.

- a) Enkeltmandskonkurrence.
 b) Tropsopvisning.

- Kl. 6—8³⁰. Aftensmad — Hvil — Flaget tages.
 Kl. 8³⁰—10. Lejrbaal — Hvil.
 Kl. 10. Retræte.

Den 21. Juli.

- Kl. 6—9 Fm. som $17/7$.
 Kl. 9 Fm.—6 Em. Matabelekrig. Deltagerne
 medbringer en Pakke Smørrebrød.
 Kl. 6—8³⁰. Em. som $20/7$.
 Kl. 8³⁰—10. Hvil.
 Kl. 10. Retræte.

Den 22. Juli.

- Kl. 6—9 Fm. som $17/7$.
 Kl. 9—12. Reparationer, Vask, Udbedring af
 Materiel.

- Kl. 12—3 Em. som $17/7$.
 Kl. 3—6. Forberedelse til Turen til Sønderjyll.
 Kl. 6—10 som $17/7$.

Den 23. Juli.

Efter nærmere Ordre.

Den 24. Juli.

som $23/7$.

Den 25. Juli.

- Kl. 6—9 Fm. som $17/7$.
 Kl. 9—12.
 Kl. 12—3 Em. som $17/7$.
 Kl. 3—6. Parade, Præmieuddeling. Forberede-
 lse til Opbrud.
 Kl. 6—10 som $18/7$.

Den 26. Juli.

- Kl. 6 Fm. Reveille.
 Opbrud og Afrejse i Løbet af Dagen.

FYEN.

Mellem de danske,
Frodige Lunde,
Midt i den friske,
Gyngende Sø,
Straaler du som en
Perle paa Voven,
Svømmer Du, Odins
Dejlige Ø.

Saaledes synger den fynske Sanger Mads Hansen, og opvokset som han var mellem »Æblegaard og Humlehave« i Sydfyens vidunderlige Natur, talte han sandt. Men den, der Øst fra med Jernbanen skal passere Odins 2,935 Kvadrat-Km. store Ø, faar slet intet Indtryk heraf. Paa den venstre Side af Indløbet til Nyborg Fjord møder Øjet ganske vist det smukke og fra Kristian d. 4.s Svigermoder, Ellen Marsvins, og Korfitz Ulfeldts Tid historisk berømte Holckenhavn, men et kedeligere Landskab end det Toget derefter løber igennem skal man lede længe efter, og af den fynske Hovedstad, Odense, ser man kun i et hastigt Glimt nogle hæsleg grimme Huse og Bagbygninger. Anderledes stiller Sagen sig, naar vi nærmer os Middelfart, det Sted, hvorpaa saa

manges Øjne i Aar vil være rettede, og som saa nøje falder sammen med den jyske Østkysts smilende Natur.

Middelfart. Hvilken dansk Dreng, der har gennemløjet Ingemanns Romaner, kender ikke *Middelfart*, Skuepladsen for dramatiske Begivenheder under Erik Glipping og Erik Mened? Byen nævnes første Gang i Valdemar Sejrs Jordebog som et af Overfartsstederne over Lille Bælt og synes at have været et Fiskeleje. 1287 afbrændtes den af Kongemorderne, og 1359 blev Niels Bugge til Hald og 2 Adelsmænd myrdede i Middelfart paa deres Hjemrejse fra Slagelse, hvor de havde forhandlet med Valdemar Atterdag i Anledning af det jyske Oprør. Mordet, som Kongen fik Skyld for, forøvedes af nogle Fiskere, som boede i Vestergade, og lige til 1874 maatte Beboerne af de Huse i Vestergade, hvori de omtalte Fiskere havde boet, erlægge de saakaldte »Buggespøge« som Bod for den begaaede Bloddaad. 1659 var Middelfart Samlingsstedet for de brandenburgske og polske Tropper, der i Forening med Høllænderne og de Danske slog Svenskerne under General Stenbock ved Nyborg, og 8. Maj 1848 blev den i den første slesvigske Krig bombarderet af Preusserne. Ejendommeligt for Byen er den afsides liggende Jernbanestation og den forholdsvis gode Brolægning. Af de faa Seværdigheder maa nævnes Kirken, der er opkaldt efter Skibsfartens Helgen, Sct.

Nicolaus, og et to Stokværk højt gammelt Bindingsværkshus i Brogade, hvori efter Sagnet den i »Erik Mønveds Barndom« stærkt omtalte Henne Friser og »liden Aase« skal have boet. Naar Byen ikke desto mindre er blevet et søgt Turiststed, skyldes det dens pragtfulde Omgivelser.

Følger vi Bæltet Vest paa, naar vi i Løbet af 20 Minutter *Kongebroen*, det gamle Færgested til Snoghøj. Undervejs passeres Hindsgavls Enkesæde Grimershus, i hvis Nærhed det Sted paavises, hvor Ridder Bugge myrdedes, og hvor siden den Tid en ejendommelig Plante, »Buggeblod«, har vokset i stor Mængde. Fra *Kongebroen*, hvor der foruden de mange Kløfter (de saakaldte »Sibøtter«) findes Spor af Skanseanlæggene fra 1658 og 1848, naar vi langs Stranden med de høje Skrænter ud paa *Hindsgavlsodde* med dens Rest af Skanse- og Batterianlæg til den stejle Gasklint og den gamle Slotsbanke, hvor en Murlevning minder om den Kongeborg, som omtales af Ingemann i Erik Mønveds Barndom, og som er gaaet over i Historien under Navn af *Hindsgavl*. Dens Oprindelse taber sig i Tidens Mørke, men 1231 findes den omtalt i Valdemar Sejrs Jordebog, og 1287 ved vi, at den blev afbrændt af Marsk Stig og de landflygtige Kongemordere. Den maa imidlertid snart efter være bleven genopført, thi 1295 slutter Erik Mønved, Hertug Valdemar af Sønderjylland og Erik Præstehader af Norge Vaabenstilstand paa

Hindsgavl. Freden varede kun kort, og 1298 er Borgen atter i de fredløses Hænder. 1317 blev Hindsgavl pantsat til de holstenske Grever, og en Tid lang beboedes den af Græv Gert, da han huserede i Danmark. 1358 belejrede Valdemar Atterdag forgæves Borgen, som det imidlertid senere lykkedes ham at vinde tilbage for Kronen, og i de følgende Tider tjente den af og til som Residens for Kongerne Kristoffer af Bayern, Kristian I og Hans, ligesom Corfitz Ulfeldts Fader Jacob Ulfeldt nævnes blandt Slottets Lensmænd. Under Svenskekrigen gik det gamle Hindsgavl til Grunde og opførtes paa det Sted, hvor det nu ligger, til Dels af det afbrændte Slots Sten. Paa Grund af den dejlige Beliggenhed med Udsigt til Koldinghus tænkte Christian V en Tid at skaffe Midler til at restaurere Hindsgavl, »saasom den var meget brøstfældig«. Men en voldsom Storm og Vandflod anrettede saa stor Skade paa Ruinen, at Planen maatte opgives. Slottet sattes der for til Auktion 1695 og tilsloges Kældermester Hans David Freinz's Arvinger, der paa den Maade fik Dækning for en gammel Vinregning fra Frederik III's Tid.

1784 opbyggedes Hovedbygningen til sin nuværende Skikkelse af Kammerherreinde Adeler, født Fønss, efter hvis Testamente Hindsgavl i 1815 oprettedes til et Stamhus for Familien Fønss.

Den til Slottet hørende Have er paa Grund af

sin Beliggenhed maaske den skønneste i Danmark, ypperlig vedligeholdt og rig paa smukke Anlæg. Paa den høje Skrænt, lige overfor den gamle Slotsbanke, findes nedgravet en Kanon, der stammer fra Svenskekrigen og vender Munden opad. Den betegner det smukkeste Udsigtspunkt.

»Sorgenfri« er Navnet paa en Hytte, hvor der til Minde om Christian VIII's Besøg er anbragt et Vers indvendig over Døren. »Abrahams Skød« er en stensat Fordybning med Udsigt til Koldinghus. Lidt længere mod Syd øjnes over Fænø Skamlingsbanken. Omtrent ved Udgangen af Haven er der Nedgang til en Kilde og tæt herved ligger Hindsgavls Bro med Overfart til Fænø. Det smalle, idylliske Fænøsund fortsætter sig mod Syd ud i Gamborg Fjord, hvor der fra November til Februar drives Marsvinsjagt af det gamle privilegerede Marsvinsjægerlaug i Middelfart, hvis Gildeanordning antages at stamme fra Aar 1000, medens den ældste skrevne Gildeskraa er fra Aar 1593.

Faaborg, d. 21. Juni 1919.

Viggo Rosent.

LEJRENS IDRÆT.

Korpskonkurrencen mellem de i Lejren deltagende Tropper omfatter:

I. *Spejder-Olympiaden.*

A. Fri Idræt.

1. 100 m Løb.
2. Længdespring.
3. Højdespring.
4. Spydkast.
5. Svømning og Bjergning.

B. Spejderidræt.

1. Kast med Redningsreb.
2. Hurtig- og Fjernsynsøvelser.
3. Ordonnansopgave.
4. Første-Hjælp Opgave.
5. Altmuligmandsopgave.

II. *Tropskonkurrencen.*

1. Mødeprocent.
2. Turn out (Paaklædning og Holdning).
3. Trops-Raab.
4. Trops-Sang.
5. Trops-Opvisning.
6. Forhold i Lejren.

III. Lejr­sport.

1. Pakning og Lejrslagning.
2. Indretning af Lejr.
3. Badning og Morgengymnastik.
4. Madlavning i Lejren (Tilberedningens Godhed).
5. Lejrorden.
6. Præcision ved Programmets Gennemførelse. (NB. tæller 3-dobbelt).

Sejrherre i Korpskonkurrencen er den Trop, der opnaar det højeste Pointsantal i Konkurrencerne I—III sammenlagt.

ad. Konkurrence I.

Konkurrencen former sig som en 10-Kamp mellem Troppene. Hver Trop stiller et Hold paa 5 Mand — en Deltager til hver af den fri Idræts enkelte Dele. Hele Holdet skal kunne deltage i en hvilken­somhelst af Spejderidrættens enkelte Dele, og hver enkelt Deltager vil først paa Stedet faa opgivet, hvilken Del det for hans Vedkommende bliver. Hver Deltager vil saaledes komme til at konkurrere i een Del af den fri Idræt (selvvalgt) og een Del af Spejderidrættens (opgives først paa Stedet af Ledelsen). Holdets samlede Alder maa ikke overskride 75 Aar. (Gennemsnitsalder: 15 Aar).

Konkurrencen staar kun aaben for aktive Spejdere.

Anm. Længdespring: 2 Spring (fri Fod), hvoraf det bedste regnes.

Højdespring: Begyndelseshøjde 1,10 Meter. Højden forøges for hver Gang med 5 cm.

Spydkast: Junior Spyd — frit Valg af Haand — 2 Kast, hvoraf det længste benyttes ved Bedømmelsen.

Svømning og Bjergning: 50 m Svømning, 25 m Bjergning. Start med Udspring. Bryst-, Side- eller crawl-Svømning.

Enkeltmandskonkurrence i Stangspring.

Anm. Begyndelseshøjde 1,80 m (forøges med 10 cm til 2,10 m og derefter med 5 cm).

Hver Deltager har 2 Forsøg paa hver Højde. Springet er klareret, naar Overliggeren ikke falder ned.

ad. Konkurrence II & III.

Troppen deltager med hele sin aktive Styrke. Troppens Seniorspejdere kan, saafremt det ønskes, indtræde og deltage under Konkurrencen.

Mødeprocent — højeste Points den Trop, der har højeste Mødeprocent af Styrken $\frac{1}{3}$ d. A.

Indretning af Lejr. — Den bedst mulige Indretning af Tropslejren med det Materiel, der haves og de Hjælpe midler, der findes paa Stedet.

Trops-Raab. De bedste og de bedst raabte Raab.

Trops-Sang. 2 Sange. Disses Udførelse. Sangene kan vælges fri, men det maa ikke være nogle af de Sange, som skal kunnes i Lejren.

Tropsopvisning. Frit Valg af Opvisning. Eksempler: Mit System, et Friluftsskuespil. Haandbold. Kærreexercits. Redningsøvelser. Lejrlege. Skjolddans, Indianerdans, Signalering etc.

Stævnets Præmier.

Korpskonkurrence: Præmie sejrende Division og sejrende Trop.

I. Olympiaden. Præmie til den sejrende Trop + 5 Enkeltmandspræmier til Holdets enkelte Medlemmer.

II. Tropskonkurrencen. Præmie til den sejrende Trop og endvidere Præmier til de sejrende Troppe i følgende Underafdelinger:

a) Raab, b) Sang, c) Opvisning.

III. Lejr sport. Præmie til den sejrende Trop og endvidere Præmier til de sejrende Troppe i følgende Underafdelinger:

a) Indretning af Lejr, b) Madlavning, c) Lejrorden, d) Præcision.

Til Konkurrencen paa Opvisningsdagen vil der blive udsat 18 Enkeltmandspræmier.

Præmier og Erindringsbægre er udsat af:

Hans Majestæt Kongen.

Højjægermester Fønss,	Ingeniør Alex. Foss.
Hindsgavl.	Direktør, Kaptajn H.
Middelfart Borgere.	Ewald.
Middelfart Damer.	Forlagsboghandler Has-
Middelfart unge Damer.	selbalch.
Korpsraadets Formand,	Grosserer Laybourn.
Gross. Christian Holm.	Grosserer Raaschou.
Konsul V. Ludvigsen.	Kapt. P. Ernst Andersen.
Oberstløjtnant Buhl.	Det danske Spejderkorps.

De graa Ulves Idrætskonkurrence.

Leder af Konkurrencerne:
stud. polyt. H. Passburg-Olsen.

Præmier:

Gruppe I (Holdkonkurrence):
1 Præmie til det sejrende Hold.

Gruppe I (Enkeltmandskonkurrence):

1 Præmie til den Deltager, der opnaar det bedste samlede Resultat i alle 6 Øvelser.

Gruppe II (Boksning): 2 Præmier.

Gruppe III (Kanosport): 2 Præmier.

Program:

Fredag den 18. Juli.

- 9—12. 100 m indledende Heat (Gr. I).
 Spydkast. (Gr. I).
 200 m Svømning (Gr. I).
 3—6. Kanosport. (Gr. III).
 2 km Løb. (Gr. I).

Lørdag den 19. Juli.

- 9—12. 6 km Terrænløb. (Gr. I).
 Højdespring med Tilløb. (Gr. I).
 3—6. Kanosport. (Gr. III).
 Boksning. (Gr. II).

Søndag d. 20. Juli.

- 9—12. 100 m Slutheat. (Gr. I).
 3—6. Kanosport (Afslutning). (Gr. III).

INSTRUKS FOR LEJREN.

1. *Disciplin.* — Det forventes, at Troppene hver for sig sætter en Ære i, at givne Ordre overholdes til Punkt og Prikke, at der er Liv og Fart over deres Spejdere, naar de foretager sig noget, at de er høflige, hjælpsomme og paa Tæerne overalt, hvor deres Hjælp bliver paakaldt, at deres Humør ikke paa nogen Maade lader sig paavirke af Vejret og at en gennemført Orden er at spore overalt i Lejrene.
2. *Lejrordnanser.* — Troppene vil daglig blive beordret til at afgive et Antal Ordnanser til Bestridelse af den indre Tjeneste i Lejren. De Spejdere, der udtages hertil, skal være blandt Troppenes flinkeste.
 Lejrordnanserne vil være kendelige ved et *blaat* Armbind.
 En Ordre fra en Lejrordnans skal øjeblikkelig adlydes.
3. *Badning Baade.* Al Badning udenfor de fastsatte Tider og uden det befalede Tilsyn er paa det strængeste forbudt.
 Det er paa samme Maade forbudt at gaa ud i Baade eller Kanoer uden Lejrkommandoens

Tilladelse og Tilstedeværelsen af det befalede Tilsyn.

Opmærksomheden henledes paa, at Strømmen i Bæltet er overordentlig stærk og at det er forbundet med absolut Livsfare at overtræde de særlige Bestemmelser, der er truffet for Badning og Roning i Baade og Kanoer.

Overtrædelse af disse Bestemmelser er ensbetydende med Vedkommendes øjeblikkelige Hjemsendelse fra Lejren.

4. *Orden.* — Drikkevandet maa ikke forurennes. Al Vask og Opvask skal foregaa paa de dertil anviste Steder. Affaldshullerne skal tildækkes hver Aften.

Det er forbudt at forrette sin Nødtørføt andre Steder end de anviste og Latrinerne skal dækkes med Jord straks efter Afbenyttelsen.

5. *Ild og Lys.* — Der skal udvises den største Forsigtighed med Ild og Lys i Lejren.
6. *Orlov.* — Ingen maa uden han baade har sin Tropsførerens og Lejrkommandoens Tilladelse forlade Lejren for at tage ind til Middelfart, og han skal i saa Fald være forsynet med et Passértegn udstedt af Lejrkommandoen. Spejdere, der forlader Lejren, skal være reglementeret paa-klædte. Alle skal være tilbage i Lejren ved Retræte.

7. *Fremmed Ejendom.* — Det forbydes at betræde fremmed Ejendom, uden at Ejerens Tiltrædelse i hvert enkelt Tilfælde er indhentet.
- Hindsgavls Have maa ikke betrædes uden Lejrkommandoens Tilladelse.
8. *Alarmering.* — Naar Lejren alarmeres (Trommehvirvler) lader Troppene straks træde an i Lejrene.
9. *Retræte.* — $\frac{1}{4}$ Time efter at Retræten er blæst skal der være Ro i Lejrene.
10. *Lægetjeneste.* — Alle Syge møder til Konsultation ved Lejrlazarettet Kl. 8 Form.
- Iøvrigt vil en Lægeassistent og en Ordonnans til enhver Tid være til Stede paa Lazarettet og være rede til at yde Hjælp.
11. *Forplejning.* — Al Forplejning leveres fra Depotet in natura og tilberedes ved Troppenes og Lejrmessens egen Foranstaltning. Forplejningsforsyning afhentes daglig Kl. 9 Fm. for 1 Dag ad Gangen. Sergent Gundorf modtager, opmagasinerer og fører Tilsyn med Depotets Beholdninger, og han forestaar den daglige Udlevering efter de modtagne Rekvisitioner.
- Lejrmessen ledes af Hr. O. Illum Jespersen, der daglig afgiver Rekvisition paa næste Dags Forbrug i Lighed med en Trop. Maden tilberedes og serveres ved Hr. Jespersens Foran-

staltning, men er iøvrigt ganske den samme som for Lejrens øvrige Deltagere.

I Lejrmessen forplejes Lejrens Gæster, de fremmede Troppes øverste Fører, deltagende Tropsraadsmedlemmer samt Divisionschefer og højere Chefer, som ønsker det. Forplejningen består af:

Morgen: Grød, Kaffe, Brød, Marmelade eller Honning, Smør eller Margarine.

Middag: To Retter efter nedenstaaende For-tegnelse.

Aften: The eller varm Mælk (kogt). Brød, Smør, Paalæg, Æg, Kartofler.

Mellem Maaltiderne: Sknrogger (Skibskiks).

Middagsmad:

1. Blodbudding, Kærnemælkskoldskaal.
2. Medisterpølse, Vandgrød.
3. Oxekødsuppe, Kød.
4. Bayerske Pølser, Sødsuppe.
5. Fisk, Risgrød.
6. Ærter og Flæsk.
7. Kødboller (Konserves), Hyldebærsuppe.
8. Bayerske Pølser, Brødsuppe.
9. Skinke (kogt), Kærnemælkskoldskaal.
10. Medisterpølse, Sødsuppe.

Ernæringskort afleveres af Troppen ved Ankomsten for hele Perioden. Gæster og Raads-

medlemmer bedes daglig aflevere Ernæringskort til Messechefen.

12. *Styrkelister.* — Troppen afleverer daglig i Bureauet Kl. 6 Eftm. (den $\frac{16}{7}$ ved Ankomsten) en Rekvisition paa Forplejning til det Antal Spejdere, der den følgende Dag skal forplejes ved Troppen. Blanketter til Rekvisitionen leveres i Bureauet.
13. *Intendantur.* — Lejrintendanten modtager alle Ydelser for Deltagelse i Lejren. Han forestaar Indkøb af alle Forsyninger og afregner med Leverandøren.

Lejrintendanten er tillige Chef for Lejrban-ken og for Lejrpostkontoret.

14. *Posttjeneste.* Lejrpostkontoret holdes daglig aabent for Indlevering fra Kl. $8\frac{1}{2}$ —9 Fm. Kl. 1—2 og 5—6 Em.

Troppene lader ankommen Post afhente samlet for Troppen efter nærmere Ordre. Værdiforsendelser maa dog afhentes af den paa-gældende personlig efter Anmeldelse til Troppen.

Postkontoret forhandler Frigørelsesmidler, Prospektkort og Generalstabskort over Om-egnen.

Ufrankerede Breve maa ikke nedlægges i Lejrens Brevkasse.

Postforsendelser til Deltagerne fremsendes

under Adresse: Spejderlejren. Middelfart, og skal foruden paagældendes Navn være tydelig paategnet Navnet paa den Trop, vedkommende tilhører.

15. *Lejrbanken* holdes daglig aaben fra 8¹/₂—9 Fm., fra 1—2 og 5—6 Em.

I Banken opbevares Værdisager og modtages Penge paa Indskud (Bog).

Lejrsparemærker ombyttes med Kontanter eller modtages som Indskud.

Ved Udtagelse af indskudte Beløb eller Dele deraf maa Indskyderen møde personlig og medbringe Bogen.

16. *Fotografering*. Der oprettes et Bureau for Salg af alle fotografiske Artikler, Fremkaldelse, Kopiering o. l. til Priser, der er accepteret af Lejrkomiteen.

Mørkekammer til Omskiftning af Plader vil forefindes til gratis Afbenyttelse.

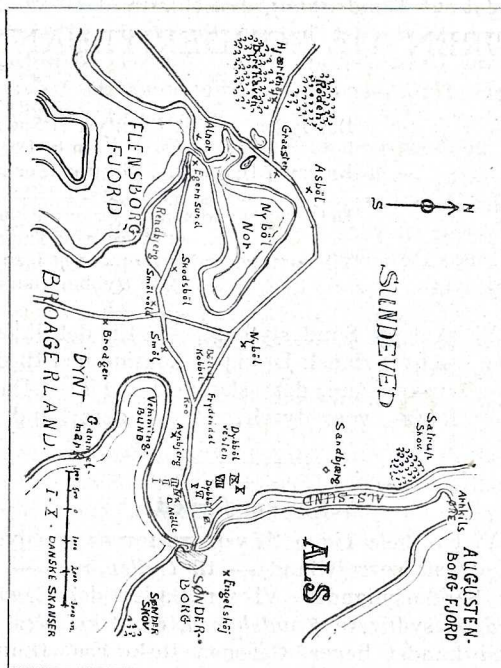
TUREN TIL SØNDERJYLLAND.

Det lyder som et Eventyr, et Sagn fra gamle Dage:
En røvet Datter, dybt begrædt, er kommen frel t tilbage!
Det sker, hvad som et Drømmesyn har straalet for vor Tanke:
Til Sommer vajer Dannebrog igen paa Dybbøl Banke!

Vi skal til Sønderjylland! — Er det ikke en Lykke for hver dansk Dreng at komme ned til det gamle danske Land, det »skønne Land med Dal og Bakker fagre«, vore dyrebareste Minders Land!

Sejlturen derned.

Vi har hele Tiden til venstre for os den jydsk Kyst, først Nørrejylland — til *Hejlsninde* — derefter Sønderjyllands. Vi ser Badestedet *Graveshoved* og sydligere *Knudshoved*, ca. 3 km Vest paa inde i Landet ligger Gaarden *Bukshave* (Laurids Skau). Saa kommer *Haderslev Fjord*, derefter den lave Ø *Årø* (ved Stormfloden 1872 stod de ⁶/₇ af Øen under Vand); paa Fastlandet har vi *Årø sund*, et

ældgammelt Færgested over til Assens; ca. 3 km inde i Landet ses *Tamdruphøj*, den største af 16 vældige Kæmpehøje og det højeste Punkt paa Haderslev Næs, nu Gnisttelegrafstation. Næssets sydøstligste Pynt er *Halkhoved*, hvis Klinter er de højeste i Nordslesvig (26 m). Har vi passeret Halkhoved ser vi mod Sydvest de to høje Bakker *Vendbjerg* og *Knivsbjerg* (sydligst); fra disse Bakker har man en herlig Udsigt over disse Nordslesvigs skønneste Egne. Knivsbjerg (97 m) har indtil 1893 hen som en øde Bakke, men fra dette Aar er her bleven holdt aarlige tyske Fester, og i 1899 blev det 45 m høje *Bismarkstaarn* indviet. Dette hæslige Monument ses vidt om og har været Samlingsmærket for Tyskerne i Nordslesvig. Vi passerer den lille Ø *Barsø*, der ligger ud for Munden af den dejlige *Genner Fjord*. Mellem Genner Fjord og Aabenraa Fjord ligger Halvøen *Løjt*, meget bakket, med Smaaskove og frodige levende Hegn mellem Markerne, en af de yndigste Egne i Sønderjylland. Saa kommer den brede, aabne *Aabenraa Fjord*; vi ser Byen inderst ind. *Aabenraa* er en god dansk By; Sproget er, naar Embedsmændene fraregnes, aldeles overvejende Dansk. Den har egentlig været Centrum for Danskheden hernede. I det danske Forsamlingshus »Folkehjem« har Nordslesvigs danske Sprogforening sit store Bibliotek; den danske Avis »Hejmdal« (udgivet af fhv. Rigsdagsmand Hansen-Nørre-

mølle), »Sønderjydske Aarbøger« og »Sprogforeningens Almanak« udgaar herfra.

Vi sejler nu ind i *Als Fjord* mellem *Als* (til venstre og *Sundeved* (til højre). *Als'* nordligste Punkt, *Turtoft Nakke*, har vi allerede længe kunnet se. *Sundeveds* Nordpynt er *Varnæshoved*. Og saa gælder det om at lukke Øjnene op, for nu er vi allerede midt i det historiske Sønderjylland.

Gennem Als Fjord.

Sundeved-Siden. Halvøen *Sundeved* er en smuk og meget frugtbar Egn med en oplyst og dygtig Bondebefolkning. I national Henseende indtager *Sundeved* en smuk Plads; Antallet af danske Vælgere er i stadig Stigen, og Sproget er langt overvejende Dansk. Ved en Optælling i 1901 viste det sig, at Dansk var Familiesproget hos 97,1 pCt. af samtlige Ejendomsbesiddere, Tysk var det hos 1,7 pCt. og begge Sprog taltes hos 1,2 pCt.

Ca. 5 km Syd for *Varnæshoved* løber *Bovrupbæk* ud i *Als Fjord*. Her ligger *Blaakrog*, hvor *Maleren Ekersberg* fødtes d. $\frac{2}{1}$ 1783; men har tilbragte sin Barndom i *Blans*, der ses lige over Anløbsstedet *Ballebro*. Fra *Ballebro* havde Preusserne i Begyndelsen af April 1864 planlagt en Overgang til den nordligste Del af *Als*; alt var parat; men en vold-

som Storm med Regn og Sne hindrede dem i at udføre Overgangen.

Als-Siden. *Als* er 321 km² med 30,000 Indbyggere. Øen er højest mod Øst og skraaner jævnt ned mod Syd og Sydvest; men den nordlige Del (Nørreherred) er meget ujævn, Bakker med stejle Skrænter og smalle Lavninger imellem. Østkysten har ikke en eneste Indskæring, men Vestkysten (den, vi ser) er stærkt indskaaret. De Fjorde, vi passerer, er *Stegsvig*, *Sandvig*, *Stevningnor* og *Augustenborg Fjord*. Længst mod Syd findes saa det fra 1864 kendte *Højrup Hav*.

Als er et meget frugtbart Land; her findes den bedste Jord i Sønderjylland; og det er et velhavende Land; Sønderborg Amt er den højstbeskattede Del af hele Kongeriget Preussen. — Sproget er næsten overalt Dansk. — Øen hørte fra Middelalderen til Fyns Bispedømme, blev 1819 sammen med *Ærø* et eget Stift. I 1867 tog næsten alle danske Præster i *Nordslesvig* deres Afsked, fordi det blev krævet af dem, at de skulde aflægge Ed til Preusserkongen; men den daværende Biskop, *Jørgen Hansen* — en alsisk Bondesøn, der siden døde som Præst i Egen paa *Als*—, fik de alsiske Præster til at blive i deres Embeder, hvilket var af stor Betydning for Danskhedens Bevarelse.

Gennem Als-Sund.

Vi passerer *Snogbæktop* (paa Sundevedssiden) og løber nu ind i Als-Sund. Indsejlingen her og Sejladsen videre er overordentlig skøn. Vi kan paa en Gang se frem gennem Als-Sund og ind i *Augustenborg-Fjord*; de er adskilt ved Halvøen *Arnkilsøre*. Vi kan mod Syd skimte *Engelshøj* med sin Skovkrone; den ligger kun 1 km Nord for *Sønderborg*. Vi kan se *Dybbølbjerg*, og vi mindes Panserskibet »Rolf Krake«, som den 29. Juni 1864 dampede frem fra Augustenborg Fjord og lagde sig her ud for Als Sund og søgte at hindre Preussernes Overgang fra *Satrupskov* (i Sundeved) til *Arnkilsøre* (vi ser det tyske Mindesmærke). Overgangen begyndte Kl. 2 om Morgenen; Kl. 3 kom »Rolf Krake« og beskød i en halv Time Overgangsstedet, saa mente Føreren, at Faren var overstaaet og sejlede bort, og Preusserne tog igen fat paa Overgangen. Tappert forsvarede vore Tropper sig paa Arnkilsøre og trak sig kæmpende tilbage fra Gaard til Gaard; men det var umuligt at holde Stand mod den overmægtige Fjende, og Kl. 5¹/₂ gav den danske General (Steinmann) Ordre til almindeligt Tilbagetog Syd paa. Syd for Satrupskov ligger Gaarden *Sandbjerg* (General Bülow), og nu kan vi se *Dybbølskansernes* Rester op over til *Dybbølbjerg*, paa hvis Top vi ser det tyske *Sejrsmonument* og *Dybbøl Mølle*, og nu toner *Sønderborg* frem.

Sønderborg nævnes første Gang i Danmarks Historie i 1253, da Kristoffer I indtog den. Den er en driftig By, paa Grund af sin udmærkede Beliggenhed og sit store Opland: Sundeved og Als. *Sønderborg* var den første By, der sendte en *dansk Mand* til Slesvigs Stænderforsamling; det var første Gang, det danske Sprog lød i denne danske Stænderforsamling, og Manden var Peder Hjort Lorenzen. Indtil 1895 var S. en udpræget dansk By, og Føreren var gennem mange Aar den endnu levende Slagtermester Reimers, en af Sønderjyllands bedste Mænd. Saa blev der anlagt en tysk Marinestation, og dette gav Anledning til en stærk tysk Indvandring. Om Sommeren er Byen et yndet Turiststed for Tyskere, da dens Beliggenhed er smuk og da den er et udmærket Badested. Den 2. April 1864 bombarderede Preusserne Byen for at aflede de danske Troppers Opmærksomhed fra den ovenfor omtalte paatænkte Overgang fra Ballebro til Als og ødelagde en Femtedel af den. Efter 1864 befæstedes den af Preusserne. Fæstningsværkerne er nedlagt, men Resterne ses endnu.

Lige ved Skibsbroen ligger Slottet, bygget af svært Murværk (indtil 4 m tykt). Det Taarn, hvori Kristian II sad fangen, var det sydøstlige, men det er forlængst nedrevet. Siden 1848 har Slottet været benyttet til Kaserne, først af Danskerne, senere af Preusserne.

Kirken er bygget af Hertug Hans. Nord for den ligger Kirkegaarden med mange Krigergrave. Af de mange smukke Indskrifter paa Gravstene kan nævnes to:

»Denne Sten satte det danske Folk over trofaste Sønner, døde for Fædrelandet i Aarene 1849—50—51«, og

»Minde over Danske, Svenske og Nordmænd, faldne i Kampen for Danmarks Sag i Aaret 1848.«

Den dyre Broderpagt er bloddøbt vorden,
og Kærlighedens Magt er set i Norden.
Hav Tak, hver Broder kær;
med Sorg og Smerte
begrov vi Eder her
og i vort Hjærte«.

I Byen findes et stort dansk Forsamlingshus: Sønderborghus og en stor dansk Bank: Folkebanken.

Sønderborg — Graasten.

»Dybbølbjerget spænder med sin store, jævnt hvælvede Bue over hele Udsigten fra Sønderborg. Man ser i Byen — naar man ophører med at se paa sig selv — intet andet end denne Banke. Ikke underligt derfor, at man ikke tænker paa andet«.
(Drachmann).

Vi skal over til *Dybbøl*; vi gaar ad den 233 m lange Pontonbro, der fører over til »Sundevedsiden«. Vore Tanker gaar tilbage til hine Marts- og April-dage i 1864, og vi ser for os disse danske Afdelinger, der frygtløse marcherede fra Sønderborg over denne Bro for at afløse ude i Dybbølskanserne; de vidste, hvor haabløst det hele var.

»Hvad er det for støtte Mænd,
skulderbrede, bringestærke,
som ad Gaden drager hen,
tavse, under Fanens Mærke?
Tavse; thi de drager mod
Døden, matematisk sikker;
støtte, de er døbt i Blod
paa det Bjerg, som for dem ligger.

Og det dunder saa hult ad Pontonbroen hen;
vil den lyde for selvsamme Trit igen?
Vil *de* komme tilbage, som nu drager over
til Dybbøl, hvor Døden bag Brystværnet sover?«
(Drachmann i Sønderborg d. 8. April 1877.)

Over Broen, og vi er i *Sundeved*, »Danmarks Kirkegaard«. Med dyb Ærefrygt betræder vi denne Jord, hvor hver Plet er vædet med tapre danske Mænds Blod. — Vejen drejer til højre op over Bankerne; vi ser Resterne af de danske Brohovedskanser og passerer den preussiske indre Fæstningslinie;

thi efter 1864 befæstede Preusserne Dybbøl og Als. »Flensborg-Chausséen« fører nu i lige Linie og med jævn Stigning op til Toppen af »Bjerget«, hvor den danske *Dybbøl Mølle* knejser om Kap med *det tyske Monument*. Gaar vi ind over Markerne til højre og venstre fra Vejen, vi lvi for hvert Hundrede Skridt træffe paa Krigergrave, her et enkelt sort Kørs, rejst over en enkelt falden, hist en lille Indhegning med Laage og Tjørnehæk, Græsrabatter og Rosenbuske og saa en lille Mindetavle, som maaske fortæller: »Hier ruhen 30 tapfere Dänen, gefallene am 18. April 1864«. — Omtrent 1 km fremme, hvor Aabenraavejen gaar fra til højre staar en Sten, som fortæller, at her faldt d. 18. April 1864 General du Plat, Major Schau og Major Rosen. Det var her 8. Brigade hin Dag gik frem for at standse Fjendens Flankeangreb og sikre vor Hærs Tilbagegang til Als; Angrebet blev afslaaet, og Brigaden maatte vige. Vi naar saa *Dybbøl Mølle*, der endnu er paa danske Hænder, og hvor Egnens Folk har indrettet et lille Museum. Oppe i Møllen havde Danskerne under Dybbøldagene en Udkigs- og Signalpost; den var derfor Maalet for et ivrigt Bombardement fra Fjendens Side, og det lykkedes dem at skyde den ned. Selve den 18. April kæmpedes der voldsomt om den. Vi mindes Kaptajn Redsted (senere død som Postmester i Thisted), der den Dag fik den korte og klare Ordre: »Vil De holde Vejen fri

for Fjender«; Opgaven var uløselig, og han selv blev dødelig saaret her ved Møllen.

Saa kommer vi til *Dybbølskanserne*; en Del af dem er istandsatte og dannede den preussiske ydre Befæstningslinie. Vi gaar først op i den store preussiske Skanse, der ligger lige til højre for Vejen; den omfatter de danske Skanser V og VI. Herfra har vi en fortrinlig Udsigt over saa godt som hele Sundevad. Vi ser Resterne af hele den danske Skanserække; Skanse I laa nede ved Vemmingbund (længst til venstre), og de strakte sig i en buet Linie op over Dybbølbjerg og omtrent ud til Als-Sund, hvor Skanse X laa. Paa den anden Side *Vemmingbund* ser vi Broagerland med de dejlige *Gammelmarkklinter*, hvorfra Preusserne beskød vor Stillings venstre Fløj. Mod Sydvest ser vi *Nybøl Nor* og bag det *Graastenskovene*. Lige i Vest og nærmere ved har vi *Bøffelkøbbel* og *Stenderupskove*, mellem hvilke Vejen gaar, og endnu nærmere *Dybbøl Vester* med Kirken nordvestligst (ved Kirken stod d. 17. Marts 64 en heftig Kamp); lige inde under Bakken har vi *Dybbøl Østen*; helt ud til højre ser vi *Satrup*, *Als-Fjord* og *Als-Sund*, hele Profilen af Als fra Nordborg til Kejnæs (mod Syd), og enkelte Steder kan vi over Als skimte Fyen. Anlægget om det tyske Monument skjuler for en Dei Udsigten mod Syd. — Et Par km fremme til venstre for Vejen ligger *Aonbjerg*, hvorfra Hovedangrebet paa vore Skanser førtes.

Vi gaar over Vejen til *det tyske Monument*; det er rejst paa Resterne af den danske Skanse IV, endnu ses Resten af dens Betonstøbninger. Det tyske Monument pynter ikke i Landskabet; paa Fodstykkets Sider 3 Relieffer, der fremstiller Planlægelsen af Angrebet, Skansegravningen og selve Stormen (her ser vi Skanse 2's tapre Kommandant, Løjtnant Anker). Vi gaar mod Syd over den danske Skanse III ned til Resterne af Skanse II, der i ganske særlig Grad var Maalet for Ilden fra Broagerbatterierne. Kommandoen i denne Skanse havde skiftevis Løjtnant *Anker* (forlængst død) og Løjtnant *Castenschiold* (Kammerherre C. til Borreby, endnu i Live). Bag Skansepladsen er rejst en lille Mindesten for Løjtnant Anker, der havde Kommandoen her d. 18. April 1864 (mens Løjtnant Castenschiold den Dag var til Tjeneste i Kirkebatterierne paa Als); foran Skansen et Minde for den preussiske Pioner *Klinke*, der særlig udmærkede sig den Dag, og vi mindes Korporal *Nellemann*, der nedrev den første preussiske Fane, der blev plantet paa Skansevolden, og som faldt, da han modig sprang frem for at gribe den næste.

Vi vender atter tilbage til Vejen; lige til højre ligger den store Gravlund for 28 preussiske og 334 danske Soldater. Ca. 2 km fremme ligger den gode danske Kro *Frydendal*, hvor Vejen gaar af til Broager.

Vest for Frydendal *Bøffelkobbel Skov*, lige over for det lille Hus med den kønne Grav over 2 danske Soldater, der faldt, da Preusserne den 22. Februar 1864 overrumplede os her. — De gamle Folk, der boede her den Gang — Pink hed de — er nu begge døde; de fortalte om den Sag: »Han kom sprængende her forbi med Karabin i Haanden. Vi havde lukket os inde, vi var bange; thi der var mange Krigsfolk i Skoven. — Han saa Geværpiber mellem Stammerne og kastede Hesten om. Han jog denne Vej, til venstre forbi Gavlen. Der faldt Skud, og Hesten styrtede. Vi ventede en Stund, saa gik vi ud, og Fjenden var borte. Vi løftede ham op og bar ham ind; han døde her inde. Lidt efter fandt vi en Infanterist; han var død. Vi gemte Dragonens Sabel en Tid, men den blev taget fra os. Og nu ligger de begge derude«. — Er det ikke, som vi endnu saa det hele for os?

»De vog dem, vi grov dem
en Grav i vor Have — — «

»De ligger og lytter

i Jorden dernede,

lytter til hvert Fodtrin paa den alfar Vej,
lytter om paa Landsmaal en Læbe vil bede:
Sønderjydske Piger, I forglemmer dem ej!«

(Drachmann.)

De to Soldater var Dragon Jens Christensen fra Spiellerup og Infanterist Hans Hansen fra Kyse.
— Paa Stenen staar:

»Fjendehaand brød deres Livsens Veje;
Vennehaand redte deres sidste Leje«.

Endnu i 1914 boede de gamle Finks Datter i Huset. Hun var fattig og svagelig.

Saa gaar Turen videre gennem *Nybøl og Asbøl*, Nord om *Nybøl Nor* mod *Graasten* (Frydendal—Graasten ca. 9 km). — Mod Fjendens Kampstilling ved Nybøl var det, at Schleppegrell den 28. Maj 1848 rykkede frem fra Als og tvang ham tilbage. — Vest for *Asbøl* kommer vi fra det gode Bondeland ind i Herregaardslandet med store Marker og tynd Bebyggelse. — Baade paa Nybøl og Asbøl Kirkegaarde er der Krigergrave.

Graasten.

Indtil 1725 ejedes Slottet Graasten af den danske Familie Ahlefeld. 1725 købtes det af Hertugen af Augustenborg. 1852 solgte Oprørshertugen Slottet og alle sine andre Godser til den danske Regering; 1865 kom det igen paa tyske Hænder og siden 1885 har det tilhørt Hertug Ernst Günther. Under Dybøls Belejring havde Prins Friedrich Carl sit Ho-

vedkontor her. Trods det hertugelige Formynder-
skab har Byen holdt sig beundringsværdigt i national Henseende. Der har altid været dansk Flertal ved Valgene. De Danske Førere gennem mange Aar var Farver *M. A. Jørgensen* (død 1883), hans Søn var den danske Historiker, Rigsarkivar *A. D. Jørgensen*; hans Fødehus ligger, hvor Jernbanegade gaar helt ned til Søen. — Graastens Slotspark er meget smuk, men den er desværre afspærret strængt, naar Hertugen opholder sig her. Vest for Slotsparken de store Skove *Roden* og *Dyrehaven*, mellem dem Udsigtspunktet *Hjortehøj* (nær Højen en mægtig Bøg af 5,25 m's Omfang). Danskernes Samlingssted er *Hotel Stadt Hamburg*, der ejes af den danske Sparekasse.

Fra Graasten (eller Alnor) sejler vi over til *Egersund* og er nu paa *Broagerland*. Under Oversejlingen faar vi et lille Kig ind i den dejlige indre Del af *Flensborg Fjord*.

Egersund—Sønderborg (12—13 km).

Broagerland er ejendommelig ved de store Mængder af stenfrit Ler, der findes. Der ligger derfor ikke mindre end 30 Teglværker paa Halvøen (der har et enkelt Aar været fremstillet 150 Millioner Mursten). Landet er ikke frugtbart, men det er kønt med sine bratte Klinger, sine høje Bakkedrag mod Nord og sine Smaaskove langs Kysten.

Egersund er en lille Teglværksflække; meget

smukt ligger den ved det ca. 100 m brede Indløb til Nybøl Nor. Fra *Egernsund* gaar vi til *Skodsbøl*. Faar vi Tid, følger vi Stien langs Stranden til *Rendbjerg*, det største af Teglværkerne, og kommer saa over *Neis* til *Skodsbøl*. Fra *Skodsbøl* til *Smøl*. Paa Vejen ser vi mod Syd Byen *Broager* (1200 Indb.) med den ejendommelige, højt og kont beliggende Kirke. Den stammer fra det 13. Aarhundrede og har mod Vest et stort firkantet Taarn, der ender i 2 slanke Spir, der ses viden om. Fra dens Top udspejdede Preusserne i 1864 Dybbølstillingen. Sydøst for *Broagerby* ligger *Dysetbakken*, den højeste paa Halvøen; den højeste Top er *Grattelund* (57 m). Dysetbakkerne afsluttes mod Nord af *Gammelmarkklinerne*, hvor der endnu er Rester af de 4 preussiske Skanser, hvorfra Dybbølstillingen blev beskudt, og hvorfra man d. 2. Febr. 1864 i 5700 m's Afstand skød Sønderborg i Brand. Klinerne er indtil 25 m høje, og udenfor er *Vemmingbund* tæt inde under Land 10—30 m dybt. I geologisk Henseende er disse Kliner mærkværdige. Lige før vi kommer til *Smøl*, der hvor Vejen deler sig i 3 (mod Nord til *Nybøl*, mod Øst til *Smøl* og mod Syd til *Broagerby*), ligger *Smølvold*, en sammensunken Skanse, der maaske skriver sig fra Krigene i det 17. Aarhundrede, maaske er ældre (46 m). Herfra har man en vidunderlig Udsigt. Herfra ser vi over *Vemmingbund* den sydlige Del af Als med *Kejnæs* og

Vørupkær. Det er kun kedeligt, at vi skal til *Smøl* for at faa Tilladelse til at bestige Skansen (tidligere skulde man henvende sig til Maskinbygger Frederik Petersen i *Smøl*). — Paa Vejen fra *Smøl* til *Fryden-dal* har vi Udsigt over *Vemmingbund*. Her løb »Rolf Krake« ind d. 28. Marts 1864, da Fjenderne rettede et saa voldsomt Angreb paa Dybbølskanserne, at vore Tropper troede, det var Hovedangrebet, og den havde sin store Andel i, at Angrebet mislykkedes.

Ved *Frydenlund* drejer vi atter ind paa Vejen til *Sønderborg* og er nu i gammel kendte Egne. For dog at faa noget nyt at se kan vi oppe ved *Dybbøl Mølle* dreje fra Vejen til venstre for at se *Barstenen* (hvis vi da ikke allerede har opdaget den paa *Udturen*), en mægtig Granitblok, 8,8 m lang, 6,7 m bred og 2,7 m høj. Og saa kan vi jo se, om der, naar vi naar *Sønderborg*, er Tid og Kræfter til en lille Spaseretur mod Nord til *Engelshøj* for at kaste et sidste Blik ud over de Egne, vi har besøgt, eller mod Sydøst langs Stranden til *Sønderskov*.

D. 10. Juni 1919.

N. J. Nielsen.

MATABELEKRIGEN D. 21. JULI.

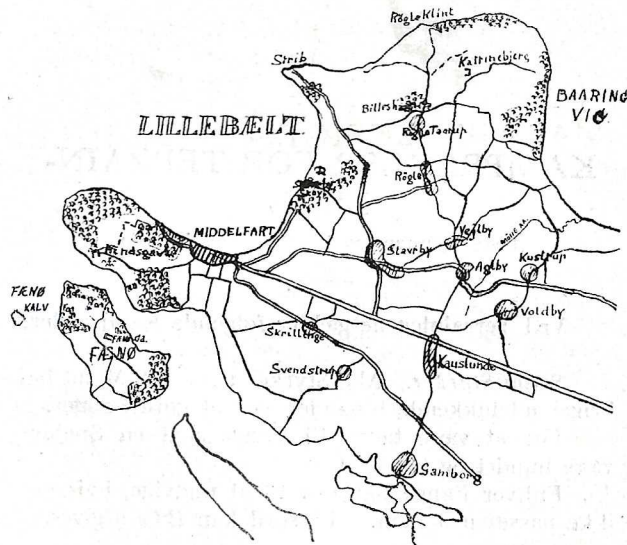
Kampen om Røgle.

Fællesgrundlag.

I den store, fiskerige Tigersø skyder Røgle Halvøen sig op. Den bestaar af store, jagtrige Prærier, kranset af dystre Skove. Midt paa Halvøen ligger Nybyggerbyen Røgle, hvis Beboere har opdyrket en stor Del af Halvøen i Læ af det store Fort — Kavslunde — hvor Oberst Hause fører Kommandoen over sit uforfærdede Gendarmerikorps.

For ca. 20 Aar siden ejedes disse store Strækninger, som endnu er rigt paa Vildt af enhver Art, af Rødhuderne. Men disse blev forjagede og næsten tilintetgjorte og har slaaet sig ned paa den anden Side af Tigersøen. Endnu viser dog Kvæggran og deslige, at der paa Halvøen findes enkelte spredte Rester af Rødhuderne.

— — — Men Byens Overhoved — den gamle Farmer Halifax har ikke forgæves levet hele sit Liv blandt Rødhuderne. Han ved, at den røde Mand kan gemme, men ikke glemme sin Hævn, og i det forløbne Tidsrum maa Stammerne hinsides Tigersøen

atter have vokset sig stærke. Forgæves har han dog raadet den lille Koloni, der bor isoleret i Flækken Røgle Taarup nord for Røgle, til at flytte ned til Byen. Men den egensindige Jack Califor, som her er Fører for de unge, dristige Nybyggere, har stadig ikke villet lytte til den Gamles Ord.

Torry Gredsted.

KAMPREGLER FOR TERRAIN- LEGE

(bedes gennemgaaet inden Terrainlegen.)

Ved Terrainlegene gælder følgende Kampregler:

Smaa Styrker. Alle Styrker under 10 Mand bekriger udelukkende hinanden ved at gøre Fanger.

For at være tagen til Fange skal en Spejder være bundet og bevogtet.

Enhver Fange har Lov til at undvige, hvis der ikke passes paa ham. Æresord kan *ikke* afgives.

Store Styrker. For alle Styrker over 10 Mand gælder følgende Bestemmelser:

Det gælder overalt i Sammenstødsøjeblikket at være Modstanderen overlegen i Tal og at have sin Styrke i Orden (paa lige, sluttet *Linie*, Haandsbred mellem Mand og Mand).

Ved Angreb rykkes frem i Løb. Sammenstødet

indledes med kraftige Hurraraab, og de 2 Styrker gør Holdt i 3 Skridt Afstand fra hinanden.

1. *Er begge Modstandere i Sammenstødsøjeblikket* (3 Skridts Afstand) *paa Linie og i god Orden, sejrer den, der er flest i Tal*, saaledes, at den mindste Styrke, 1) hvis den kun er halvt saa stor som den store, er tilintetgjort — og 2) hvis den er større end dette Maal, straks skal trække sig 500 m tilbage i den Retning, den har Ryggen mod i Sammenstødsøjeblikket. (Skal ske i Løb, og den store Styrke maa ikke følge efter, før de 500 m er naaet).
2. *Er den ene af de 2 Styrker ikke formeret paa Linie eller i Uorden ved Sammenstødet, sejrer den anden uanset sin mulig mindre Styrke*, saaledes at den første mister Halvdelen af sin Styrke og skal trække sig 500 m tilbage med Resten. (Den første Halvdel regnes for »døde«. De gaar helt ud af Spillet og skal ikke bevogtes).
3. *Er ingen af Styrkerne formeret paa Linie eller begge i stærk Uorden, er Sammenstødet uafgjort*, saaledes at begge skal trække sig 250 m tilbage.
4. Det er tilladt at vende sig til Flugt for at undgaa et Sammenstød, der ikke har Udsigt til at gennemføres med Held, men i det Øjeblik Mod-

standeren er naaet ind 50 m fra en, *skal* Angrebet modtages. I modsat Fald er Styrken tilintetgjort.

Kampdommerne træffe Afgørelse om Udfaldet af alle Sammenstød.

Hvor der ikke er nogen Kampdommer til Stede, afgør den ældste Partifører, hvem der er den sejrende.

Begge Kendelser skal uopholdelig efterkommes.